

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

12 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorzcyk

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 12 września 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej K.Z.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z 29 grudnia 2021 r., I AGa 218/21,

w sprawie z powództwa G.G., T.G. i A.W. - następców prawnych Z.G.

przeciwko K.Z.

o zapłatę,

**uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania
i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Paweł Grzegorzcyk

Dariusz Dończyk

Agnieszka Piotrowska

(A.D.)

UZASADNIENIE

Powód Z.G. domagał się zasądzenia od pozwanego K.Z. kwoty 235 561,93 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Wyrokiem zaocznym z 30 sierpnia 2017 r. w sprawie IX GC 405/17, Sąd Okręgowy w Poznaniu uwzględnił to powództwo. Po rozpoznaniu sprzeciwu pozwanego, Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z 31 marca 2021 r. utrzymał powyższy wyrok zaoczny w całości w mocy.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że Z.G. jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie handlu dywanami i innymi pokryciami podłogowymi, zaś pozwany K.Z. prowadził od 2004 r. działalność gospodarczą w zakresie obróbki metali pod adresem N. ul. [...]. Działalność pozwanego została zawieszona w dniu 3 sierpnia 2015 r., a następnie pozwany został w dniu 28 kwietnia 2017 r. wykreślony z rejestru działalności gospodarczej.

W dniu 27 stycznia 2011 r. strony zawarły umowę, na podstawie której pozwany zobowiązał się wykonać konstrukcje stalowe w ramach zadania inwestycyjnego pod nazwą „Rozbudowa i nadbudowa pawilonu handlowego A. w Z.”, należącego do powoda. W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy przytoczył szczegółowo postanowienia tej umowy. Wpisem w dzienniku budowy prowadzonym dla tej inwestycji z 28 lipca 2011 r., inspektor nadzoru K.P. stwierdził odbiór robót wykonanych przez pozwanego ze wskazanymi usterkami, których termin usunięcia wyznaczono na 9 sierpnia 2011 r. Tego samego dnia, 28 lipca 2011 r., strony podpisały protokół odbioru robót, w którym podniesiono, że roboty należy uznać za odebrane, zostały one jednak wykonane nienależycie - z usterkami wymienionymi na odwrocie protokołu. W treści tego protokołu pozwany jako wykonawca oświadczył, że udziela gwarancji na wykonane roboty na okres 60 miesięcy.

K.Z. jako wykonawca wytoczył następnie przeciwko Z.G. jako zamawiającemu powództwo o zasądzenie kwoty 135 480,79 zł z odsetkami z tytułu nieuiszczonego wynagrodzenia za roboty zrealizowane na podstawie powyższej umowy. W toku tej sprawy (sygnatura akt IX GC 194/12), Sąd Okręgowy w Poznaniu dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa J.W.. W opinii tej, wskazującej na wady robót zrealizowanych przez K.Z., biegły stwierdził, że dźwigary stalowe IKS zostały połączone dodatkowymi elementami stalowymi nieujętych w dokumentacji,

co rodzi wątpliwości co do nośności konstrukcji. Wyrokiem z 28 lutego 2014 r. w sprawie IX GC 194/12 Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo K.Z. w całości, podnosząc, że wady przedmiotu umowy uniemożliwiły jego normalne wykorzystywanie, co oznacza, że wykonawca nie wykonał świadczenia i nie służy mu wobec tego roszczenie wobec zamawiającego o zapłatę wynagrodzenia. Po rozpoznaniu apelacji K.Z., Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z 26 lutego 2015 r. (I ACa 1154/14) zmienił powyższy wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że zasądził od Z.G. na rzecz apelującego kwotę 135 480,79 zł z ustawowymi odsetkami od 17 października 2011 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu tego orzeczenia, Sąd Apelacyjny podniósł, że w dniu 28 lipca 2011 r. doszło bezspornie do odbioru robót wykonanych przez apelującego z wadami, ale zamawiający Z.G. nie podjął następnie żadnych działań mających na celu uruchomienie procedury reklamacyjnej. Sąd stwierdził, że z okoliczności sprawy wynika w sposób niebudzący wątpliwości, iż wykonawca wykonał dzieło, że było ono dotknięte określonymi wadami oraz że zamawiający nie podjął obrony swych interesów przy wykorzystaniu instrumentów uregulowanych w art. 636, 637 i 638 kodeksu cywilnego w brzmieniu wówczas obowiązującym. Postanowieniem z 28 stycznia 2016 r. (II CSK 436/15) Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej Z.G. wniesionej od tego wyroku.

Pismem z 8 lutego 2016 r. Z.G. wezwał K.Z. do usunięcia (w ramach gwarancji udzielonej mu przez pozwanego w § 8 ustęp 3 umowy z 27 stycznia 2011 r.) wad wykonanej przez K.Z. konstrukcji stalowej pawilonu handlowego A. w Z. w terminie 14 dni od otrzymania pisma albo do dostarczenia przedmiotu umowy wolnego od wad. W uzasadnieniu wezwania, zamawiający wskazał, że inspektor nadzoru budowlanego K.P., na podstawie kontroli przeprowadzonej w dniu 8 lutego 2016 r., stwierdził szereg wad, polegających na niezgodności konstrukcji stalowej z projektem budowlanym. Powód dołączył do tego pisma załącznik w postaci Protokołu z inwentaryzacji wad konstrukcji stalowej pawilonu handlowego A. w Z. podpisanego przez K.P., w którym podniesiono, że zamontowane przez pozwanego dźwigary IKS nie są zgodne z projektem budowlanym, gdyż powinny być wykonane z elementów jednolitych. W środku rozpiętości tych dźwigarów występuje

przekroczenie naprężeń w spoinie, co grozi katastrofą budowlaną. K.P. wskazał też na brak kotwień słupów na poziomie piwnic w osi M i H oraz brak kątowników kotwiących, nadto na zbyt krótkie śruby mocujące dźwigary. K.P. wskazał ponadto, że te wady konstrukcji stalowej mają wpływ na jej nośność i uzasadniają ponowne wykonanie przedmiotu umowy w celu zapewnienia jego technicznej zgodności z projektem budowlanym. Powód dołączył do pisma z 8 lutego 2016 r. także pismo autora projektu pawilonu C. sp. z o.o. z 4 marca 2015 r., stwierdzające, że K.Z. nigdy nie zwracał się do projektanta o wyrażenie zgody na wykonanie podciągów stalowych stropów w budynku pawilonu w inny sposób, niż to wynika z dokumentacji projektowej. Projektant podniósł, że wykonanie podciągów z czterech trzymetrowych zespawanych ze sobą części jest niezgodne z projektem budowlanym i nie spełnia warunków wytrzymałościowo- konstrukcyjnych.

Pomimo awizowania przesyłki przez pocztę, pozwany nie odebrał opisanego wyżej pisma powoda z 8 lutego 2016 r. z załącznikami, wysłanego listem poleconym przez powoda na adres pozwanego N., ul. [...]. Powód wysłał je listem poleconym także na inny, znany mu, adres pozwanego przy ul. [...] w N., ale nie zostało ono odebrane przez pozwanego, mimo awizowania przesyłki. Powyższe wezwanie do usunięcia wad zostało również wysłane w dniu 24 marca 2016 r. przez pełnomocnika powoda w formie elektronicznej z adresu mailowego kancelarii pełnomocnika na adres poczty elektronicznej pozwanego [...]. Pełnomocnik powoda otrzymał elektroniczne potwierdzenie, że wiadomość mailowa została doręczona adresatowi.

W dniu 2 czerwca 2016 r. Z.G. wystawił wobec K.Z. notę obciążeniową na kwotę 335 561,93 zł, stanowiącą według treści noty, „należność za niewykonanie zobowiązań z tytułu gwarancji zawartych w umowie o roboty budowlane z dnia 27.01.2011 r.”. Z.G. ustalił tę kwotę w oparciu o kosztorys sporządzony na jego zlecenie przez K.P., obejmujący koszty wymiany wadliwych podciągów stalowych. W piśmie, wniesionym do Sądu Rejonowego w Zielonej Górze w dniu 9 czerwca 2016 r., Z.G. wniósł o zawezwanie K.Z. do zawarcia ugody, polegającej na zobowiązaniu się K.Z. do usunięcia, w ramach udzielonej gwarancji, wad konstrukcji stalowej wykonanej na podstawie umowy o roboty budowlane z 27 stycznia 2011 r., wskazanych w Protokole z inwentaryzacji z 8 lutego 2016 r.,

ewentualnie do zapłaty na rzecz Z.G. kwoty 335.561,93 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu należności za niewykonanie zobowiązań z gwarancji zawartych we wskazanej umowie. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze wyznaczył posiedzenie pojednawcze w sprawie z tego wniosku (sygnatura V GCo 179/16) na dzień 31 sierpnia 2016 r. i zawiadomił o nim K.Z., który nie stawiał się na posiedzenie Sądu. Zawiadomienie sądowe o terminie posiedzenia wysłane na adres przy ul. [...] nie zostało przez niego odebrane pomimo podwójnego awizowania w dniach 18 lipca 2016 i 26 lipca 2016 r.

Pozwem z 5 lipca 2016 r., złożonym w Sądzie Okręgowym w Poznaniu, Z.G. wniósł o zasądzenie od K.Z. kwoty 100 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa, powołując się w uzasadnieniu pozwu na fakt zawarcia z pozwanym umowy o roboty budowlane z 27 stycznia 2011 r oraz wynik sporu sądowego stron w sprawie IX GC 194/12 Sądu Okręgowego w Poznaniu i I ACa 1154/14 Sądu Apelacyjnego w Poznaniu. Z.G. wskazał ponadto w uzasadnieniu żądania na ustalenie przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu w powyższej sprawie, że w dniu 28 lipca 2011 r. nastąpił odbiór robót wykonanych przez powoda z wadami, co uprawniało Z.G. do dochodzenia od pozwanego roszczeń z tytułu rękojmi lub gwarancji. Powód wskazał, że wezwał pozwanego do wykonania zobowiązań gwarancyjnych, jednak pozwany unikał odbioru adresowanych do niego przesylek, a nadto, że w wyniku niewywiązania się przez pozwanego z jego obowiązków gwarancyjnych Z.G. poniósł szkodę w wysokości co najmniej 335 561,93 zł, wynikającej ze sporządzonej przez powoda noty obciążeniowej z 2 czerwca 2016 r. i załączonego wezwania do usunięcia wad. Powód wskazał dalej w uzasadnieniu pozwu z 5 lipca 2016 r, że wady dotyczą wprowadzonej przez wykonawcę zmiany konstrukcji stalowych dźwigarów IKS, polegającej na wykonaniu ich z kawałków blach o długości około 3 metrów połączonych spoinami, podczas gdy według projektu budowlanego powinny być one wykonane z elementów jednolitych. Uszczerbek majątkowy powoda w wysokości 335 561,93 zł został oszacowany przez powoda na podstawie kosztorysu sporządzonego przez specjalistę. Z.G. zaznaczył przy tym w uzasadnieniu pozwu, że z uwagi na koszty postępowania, dochodzi w pozwie z 5 lipca 2016 r. jedynie części roszczenia, tj. kwoty 100 000 zł

i zastrzega sobie prawo dochodzenia pozostałej części tego roszczenia w przyszłości.

Wyrokiem zaocznym z 22 lutego 2017 r. (IX GC 722/16) Sąd Okręgowy w Poznaniu uwzględnił w całości powyższe powództwo o zapłatę 100 000 zł z odsetkami. Postanowieniem z 17 kwietnia 2018 r. Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił wniosku pozwanego K.Z. o przywrócenie mu terminu do złożenia sprzeciwu od tego wyroku zaocznego i odrzucił sprzeciw, zaś zażalenie K.Z. na to postanowienie zostało oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 28 grudnia 2018 r.

Rozpoznając w tej sprawie roszczenie powoda o zasądzenie od pozwanego kwoty 235.561,93 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił złożonych z ostrożności procesowej wniosków powoda na okoliczność istnienia wad robót pozwanego i ich rodzaju, tj. wniosków o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego oraz zeznań świadków K.P. i M.K.. Sąd uznał bowiem, że zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. jest związany opisanym wyżej prawomocnym wyrokiem zaocznym z 22 lutego 2017 r. (IX GC 722/16) co do kwestii, że powództwo Z.G. jest usprawiedliwione co do zasady. W zakresie wysokości dochodzonego roszczenia Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego z dziedziny budownictwa o specjalności w zakresie konstrukcji stalowych w celu ustalenia kosztów prac koniecznych do usunięcia opisanych w pozwie wad konstrukcji dźwigarów wykonanej przez pozwanego. Sporządzona przez biegłego sądowego R.R. opinia z 29 lutego 2020 r. (k. 1054-1059) została uznana przez Sąd Okręgowy za nieprzydatną, albowiem biegły zawarł w niej rozważania na temat wykraczający poza tezę dowodową postanowienia Sądu z 18 listopada 2019 r., stwierdzając, że wykonanie dźwigarów przez pozwanego nie było obarczone wadą. Sąd podniósł, że istnienie wad zostało już przesądzone z mocą wiążącą w poprzednim prawomocnym wyroku zaocznym Sądu Okręgowego w Poznaniu z 22 lutego 2017 r. (IX GC 722/16) i zlecił innemu biegłemu sporządzenie kolejnej opinii. Biegły Z.M. w opinii z 23 października 2020 r., zaaprobowanej przez Sąd Okręgowy, wyliczył koszt prac koniecznych do usunięcia opisanej w pozwie wady dźwigarów na kwotę 655 962,03 zł brutto.

Opierając się na tych ustaleniach faktycznych, Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo Z.G. o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 235 561,93 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty zasługuje na uwzględnienie i utrzymał w mocy zakwestionowany przez pozwanego wyrok zaoczny z 30 sierpnia 2017 r.

Apelacja pozwanego została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 29 grudnia 2021 r. Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia faktyczne i oceny prawne Sądu Okręgowego, akcentując, że jest związany, zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c., prawomocnym wyrokiem zaocznym Sądu Okręgowego w Poznaniu z 22 lutego 2017 r. (IX GC 722/16) zasądającym od K.Z. na rzecz powoda Z.G. kwotę 100 000 zł z odsetkami. Ten prawomocny wyrok przesądził bowiem kwestię, że roboty wykonane przez pozwanego były wadliwe, stąd roszczenie powoda z gwarancji było usprawiedliwione co do zasady i Sąd był zobligowany, przy niezmiennych okolicznościach faktycznych i prawnych sprawy, zasądzić od pozwanego na rzecz powoda dalszą część rozdrobnionego roszczenia (uchwała Sądu Najwyższego z 29 marca 1994 r., III CZP 29/94 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 2013 r., IV CSK 62/13).

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie art. 365 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że Sądy *meriti* nie mogły w tej sprawie orzec o zasadzie roszczenia powoda w sposób odmienny od przyjętego w prawomocnym wyroku zaocznym Sądu Okręgowego w Poznaniu z 31 marca 2021 r. w sprawie IX GC 327/19, zasądającym od pozwanego K.Z. na rzecz powoda Z.G. część roszczenia w kwocie 100 000 zł z odsetkami, podczas gdy w świetle art. 365 § 1 k.p.c. przedmiotem prawomocności materialnej jest jedynie ostateczny rezultat rozstrzygnięcia, a nie przesłanki, które do niego doprowadziły.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecnictwie Sądu Najwyższego został przedstawiony pogląd, zgodnie z którym dopuszczalny jest podział wierzytelności (roszczenia) na części i dochodzenie ich w odrębnych postępowaniach (zob. uchwały Sądu Najwyższego z 5 lipca 1995 r., III CZP 81/95, OSNC 1995, nr 11, poz. 159 i z 11 lutego 2005 r.,

III CZP 83/04, OSNC 2005, nr 12, poz. 207). O ile kwestia zakresu powagi rzeczy osądzonej wyroku wydanego w tego rodzaju postępowaniu o rozdrobnione roszczenie nie następuje trudności, o tyle bardziej złożone jest zagadnienie mocy wiążącej tego rodzaju wyroku w świetle art. 365 § 1 k.p.c. w sytuacji wystąpienia przez powoda o zasądzenie od pozwanego kolejnych (dalszych) części rozdrobnionego roszczenia.

W części orzeczeń Sąd Najwyższy przyjął, że w razie dochodzenia częściami świadczenia z tego samego stosunku prawnego między tymi samymi stronami, sąd, rozpatrując kolejną część roszczenia, jest związany, podjętym przesłankowo w poprzedniej sprawie, w której uwzględniono roszczenie, rozstrzygnięciem sądu orzekającego poprzednio, odnoszącym się do zasady odpowiedzialności (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 14 maja 2003 r., I CKN 263/01, M. Praw. 2015, nr 2, s. 85; z 24 października 2013 r., IV CSK 62/13, z 6 marca 2014 r., V CSK 203/13, OSNC 2015, nr 2, poz. 23). W uchwale z 29 marca 1994 r., III CZP 29/94, Sąd Najwyższy stwierdził, że prawomocny wyrok w sprawie z powództwa o świadczenie z punktu widzenia jego prejudycjalnego znaczenia ma o tyle szersze znaczenie, że obejmuje nie tylko zasądzenie świadczenia, ale również ustalenie prawa lub stosunku prawnego, stanowiącego jego podstawę. W rezultacie, w procesie o dalszą – ponad prawomocnie już uwzględnioną – część świadczenia z tego samego stosunku prawnego, sąd nie może, w niezmienionych okolicznościach, odmiennie orzec o zasadzie odpowiedzialności pozwanego. W wyroku z 14 maja 2003 r., I CKN 263/01, Sąd Najwyższy uznał, że uwzględnienie wyrokiem zaocznym powództwa o część świadczenia przeciwko zakładowi ubezpieczeń przesądza pozytywnie o zasadzie odpowiedzialności zakładu w późniejszych procesach (zob. ponadto wyroki Sądu Najwyższego z 23 marca 2006 r., IV CSK 89/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 15; z 7 marca 2007 r., II CSK 479/06 oraz z 3 czerwca 2008 r., I PK 301/07). Te, zaaprobowane przez Sądy *meriti* w tej sprawie, poglądy prawne, legły u podstaw zasądzenia kolejnej części rozdrobnionego roszczenia odszkodowawczego dochodzonego ponad uwzględnioną już prawomocnie kwotę 100 000 zł.

Jednakże w orzecznictwie wskazano także, że wynikająca z art. 365 § 1 k.p.c. moc wiążąca wyroku dotyczy związania wyłącznie sentencją, a nie uzasadnieniem

wyroku innego sądu, czyli przesłankami faktycznymi i prawnymi przyjętymi za jego podstawę w poprzedniej sprawie. Zakresem prawomocności materialnej jest bowiem objęty tylko ostateczny wynik rozstrzygnięcia, a nie jego przesłanki, które doprowadziły sąd poprzednio orzekający do określonego rozstrzygnięcia zawartego w sentencji orzeczenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14, z 13 stycznia 2000 r., II CKN 655/98; z 23 maja 2002 r., IV CKN 1073/00; z 8 czerwca 2005 r., V CK 702/04, z 28 czerwca 2007 r., IV CSK 110/07, z 15 listopada 2007 r., II CSK 347/07; z 22 czerwca 2010 r., IV CSK 359/09, OSNC 2011, Nr 2, poz. 16 i z 3 października 2012 r., II CSK 312/12). Ten pogląd podziela Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę kasacyjną, odsyłając do uzasadnienia przytoczonych judykatów, bez potrzeby przytaczania i powielania w tym miejscu zawartej w nich argumentacji prawnej.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, analizując wysokość dochodzonego w tej sprawie roszczenia, określonego przez powoda na kwotę 235 561 zł, był świadomy tego, że kwota odszkodowania została ustalona na 335 561 zł jednostronnie i samodzielnie przez powoda na podstawie wyceny zatrudnionego przez niego rzeczoznawcy. Sąd pierwszej instancji dopuścił wprawdzie w tej sprawie dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa, ale nie na okoliczność, czy wykonane przez pozwanego dźwigary posiadały wady, albowiem uznał, że ta kwestia została wiążąco przesądzona w poprzednich postępowaniach, ale wyłącznie na okoliczność kosztów usunięcia tych wad. Sąd nie wziął jednak pod uwagę, że pierwsze z wymienionych postępowań toczyło się z powództwa K.Z. przeciwko Z.G. o zapłatę wynagrodzenia za wykonane roboty, zaś w drugiej sprawie z powództwa Z.G. przeciwko K.Z. o odszkodowanie, zapadł wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w Poznaniu z 22 lutego 2017 r., IX GC 722/16, który nie został uzasadniony i w której to sprawie nie było prowadzone jakiejkolwiek postępowanie dowodowe wobec treści art. 339 k.p.c. Wbrew zatem stanowisku Sądu Apelacyjnego wyrażonemu w uzasadnieniu zaskarżonego kasacyjnie wyroku, Sądy *meriti* powinny były w tej sprawie poczynić własne, samodzielne ustalenia faktyczne co do tego, czy istotnie wykonane przez powoda roboty budowlane posiadały wady w zakresie dźwigarów stalowych (zwłaszcza w kontekście treści opinii biegłego sądowego R.R.),

czy doszło z tej przyczyny do powstania szkody w majątku powoda z winy pozwanego i w jakich rozmiarach.

Wobec zasadności zarzutu naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. orzeczono zatem, jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).

Paweł Grzegorzczak

Dariusz Dończyk

Agnieszka Piotrowska

(A.D.)

[a.ł.]